

Fremtidsnotat

Temaområde	Kvalitet og pasientsikkerhet
Temaområdeleder/prosjektressurs	Ragnhild Johansen/Maria Henningsen
Temaområde deltakere	Heidi Værdal, Vidar Hagerup, Helge Haarstad

Overordnet målsetting (fra plan for arbeidet – leveranse 1)

1. Tydelig ledelse med fokus på kvalitet og utvikling av kultur for åpenhet og læring
2. Etablere og styrke arenaer for læring og deling av erfaring
3. Bygge kompetanse for kvalitetsforbedring
4. Tilgjengelige data knyttet til risiko og muligheter brukes til forbedring og læring i organisasjonen
5. Reduksjon av uønsket variasjon i tjenesten

Uløste utfordringer (fra statusnotatet – leveranse 2)

1. Manglende samordning/koordinering regionalt av forbedringsutdanning og kompetansehevings-/opplæringstiltak rettet mot styrer og ledelse jf. Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring («forskriften»)
2. Systematisk fokus på alle nivåer på kontinuerlig omstilling og endring i tråd med forskriften, herunder endring av praksis når det er identifisert forbedringstiltak med ønsket effekt
3. Optimal utnyttelse av tilgjengelige styrings- og kvalitetsdata fra ulike kilder, som utgangspunkt for forbedring og læring
4. Systematisk og koordinert innsats for erfaringsdeling og læring på tvers, hf-internt og mellom hf – både etter uønskede hendelser, tilsyn og revisjoner, og vellykkede forbedringstiltak
5. Videreutvikling og tilrettelegging for involvering og medvirkning av pasienter og pårørende både i behandlingssammenheng (herunder samvalg) og i kvalitets- og pasientsikkerhetsarbeid på systemnivå
6. Sikre at kvalitet og pasientsikkerhet ses i sammenheng med arbeidsmiljø og HMS, og tilrettelegge for god pasientsikkerhetskultur jf. ForBedring

Prioriteringer og mål i 4 års-perspektivet

Tiltak konkretiseres i Regional handlingsplan for kvalitet og pasientsikkerhet (2023-2026)

**tallene i parentes viser til hvilken del av målbildet (overordnet målsetting) dette svarer ut*
Kvalitets- og pasientsikkerhetsarbeidet i Helse Midt-Norge følger opp Nasjonal handlingsplan for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring (2019-2023)¹, samt lokale strategier og programmer. Så langt er oppdrag om implementering og operasjonalisering av handlingsplanen gitt i styringskrav og rammer, fra HMN RHF til helseforetakene (2019 og 2020). Det er imidlertid behov for styrket regional koordinering av tiltakene i nasjonal handlingsplan. Parallelt med, og forankret i regional

¹ [Nasjonal handlingsplan for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet 2019-2023 \(Helsedirektoratet\)](#)

utviklingsplan, vil Helse Midt-Norge RHF i samarbeid med relevante aktører utarbeide en regional handlingsplan for kvalitet og pasientsikkerhet for 2023-2026. Målsetningene og de uløste utfordringene som er identifisert gjennom det innledende arbeidet i temagruppen vil utdypes og tematiseres ytterligere i arbeidet med regional plan, som vil pågå gjennom 2022. Konkretisering av tiltak krever etter gruppens vurdering en grundig prosess med bred involvering av relevante aktører i regionen. Vi vil derfor kun kort gå gjennom noen sentrale temaer og utvalgte tiltak i dette notatet.

I de kommende årene vil Helseplattformen være det mest sentrale tiltaket innen kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet i regionen. Helseplattformen er imidlertid et virkemiddel, ikke et mål i seg selv. Uavhengig av teknologisk plattform vil det være behov for å bygge og vedlikeholde kompetanse i kvalitetsforbedring i helsetjenesten. Opplæringen må rette seg mot både styrer, klinikere og ledere. Kontinuerlig forbedring og pasientsikkerhet er et lederansvar, som krever tydelig ledelse (1). Ledere på alle nivåer har en nøkkelrolle i å motivere og gå foran for å skape en kultur for åpenhet og læring. Det skal være trygt å melde avvik eller varsle om uforsvarlig pasientbehandling, og medarbeiderne skal være sikre på at leder følger opp på en god måte. Vi må ha gode og trygge arenaer for læring og erfaringsdeling, der for eksempel uønskede hendelser brukes til læring og forbedring av tjenestene, både lokalt og på tvers av helseforetakene (2,5). Like viktig som å lære av uønskede hendelser, er å legge til rette for å lære og implementere det som går bra, og som gang på gang bidrar til trygge og sikre tjenester til tross for komplekse systemer eller uventede situasjoner (se avsnitt om 15-årsperspektivet).

Vi må sikre at det etableres tydelige mål, og at resultat av tiltak systematisk etterspørres og følges opp i tjenesten (kontinuerlig forbedring). Det er derfor en prioritert oppgave å etablere et system for å bygge forbedringskompetanse i regionen (3). Videre må vi videreutvikle og vedlikeholde styringssystemene, slik at vi sikrer at organisasjonen når sine mål og at styringssystemene er velfungerende for å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere tiltak i samsvar med fastsatte forventninger og krav (1,3). Målene må settes med bakgrunn i analyser av styrings- og kvalitetsdata fra ulike kilder, som viser risikoer og muligheter (4).

Pasientopplevd kvalitet er en sentral del av kvalitetsaspektet, og pasienter og pårørende er viktige samarbeidspartnere i utviklingen av pasientens helsetjeneste. Pasienter og pårørende skal involveres og medvirke både i behandlingssammenheng, og i kvalitets- og pasientsikkerhetsarbeid på systemnivå (1,2,4,5).

Særskilt om Helseplattformen

Som nevnt vil arbeidet med forberedelse og produksjonssetting av Helseplattformen de neste årene være et betydelig bidrag for å redusere uønsket variasjon i tjenesten gjennom arbeidet med standardisering av prosesser og fagprosedyrer (5). Etter hvert som Helseplattformen utvikles vil det bli større muligheter for å holde oversikt over kvalitets- og pasientsikkerhetsområdet og deretter bruke dataene mer aktivt til styring og forbedring innad i den enkelte enhet, men også på tvers mellom enheter og foretak. I tillegg til en bedre oversikt vil Helseplattformen gi oss muligheter for å redusere risiko i sanntid med prediktive analyser som forteller f.eks. om en pasient er i risiko for sepsis eller reinnleggelse (1,2,4,5).

Prioriteringer og mål i 15 års perspektivet

Målsetting: Helse Midt Norge er en proaktiv region som aktivt bygger resiliens (robusthet) i organisasjonen og hos medarbeidere

Selv om det er gjennomført mye godt arbeid har en del av kvalitets- og pasientsikkerhetsarbeidet ført til manglende resultater, hvor det fokuseres på enkeltstående tiltak og metoder som i mindre grad er tilstrekkelige for å heve kvalitet og redusere pasientskader. I motsetning til tradisjonelt kvalitetsarbeid, som ofte fokuserer på feil i tjenestene og hvordan disse skal løses (pasientsikkerhet I), bør tilnærmingen dreies mer mot å lære av det store antallet hendelser og prosesser som lykkes (pasientsikkerhet II). Disse er vesentlige for å forstå hvordan høy kvalitet skapes på tvers av tjenester, organisasjoner og i det daglige arbeidet. Denne typen utvikling av en proaktiv og robust organisasjon innebærer at man bygger såkalt «*resiliens*», eller robusthet, i organisasjonen og hos medarbeidere.

Resiliens er en tilnærming som synliggjør evnen organisasjoner og individer har til å forutse, kontrollere, reagere på, og lære av forstyrrelser og variasjon. Det innebærer evnen til å tilpasse seg endringer og utfordringer som oppstår i det daglige arbeidet og likevel oppnå høy kvalitet på helsetjenestene. Noen av nøkkelfaktorene som må arbeides med for å bygge robuste organisasjoner er blant annet høy grad av psykologisk trygghet og samarbeidslæring med for eksempel debriefing og evaluering av situasjoner med fokus på hva som fungerte godt i den aktuelle situasjonen.

Sammenhengen mellom pasientsikkerhet I og II (eng. safety I/II) kan illustreres med denne figuren:

Forslag til større, gjennomgripende tiltak i foretaksgruppen

4 – års perspektivet

- Utarbeide regional handlingsplan for kvalitet og pasientsikkerhet (2023-2026), med konkrete tiltak etter grundig prosess gjennom 2022
- Etablere et regionalt opplæringsprogram for kompetanse i kvalitetsforbedring
- Etablere arenaer for erfaringsdeling og læring på tvers etter uønskede hendelser og systematisk forbedringsarbeid

15 – års perspektivet

- Videreutvikle pasientsikkerhet II i hele organisasjonen
- Videreutvikle resiliens (robusthet) i organisasjonen

Involvering

Fyll ut tabell med hvem temagruppen involverte, på hvilke tema (kulepunkt) og når

Interessant	Tema	Tidspunkt
Arbeidsgruppe for digitalisering og teknologi	Godkjenning tekst om Helseplattformen	26.08.21
Kvalitetssjefsnettverket	Fremtidsnotat	27.08.21
Regionalt brukerutvalg AU	Fremtidsnotat	18.08.21
Regionalt brukerutvalg (felles for alle temaområder)	Fremtidsnotat	30.08.21